

Ucraína: un outsider para “romper o sistema”

Description

“Só son unha persoa que veu a romper o sistema”.

Volodímir Zelenski, o comediante que vai presidir Ucraína

Un comediante sen experiencia na política conseguiu o apoio de máis do 70% dos electores en Ucraína nos comicios presidenciais do pasado 21 de abril. Volodímir Zelenski é o novo presidente dun país con importantes problemas económicos, cun alto grao de corrupción no sector público e cunha guerra nas rexións do Leste do Estado (o Donbás).

“Só son unha persoa que veu a romper o sistema”.

Volodímir Zelenski, o comediante que vai presidir Ucraína

Un comediante sen experiencia na política conseguiu o apoio de máis do 70% dos electores en Ucraína nos comicios presidenciais do pasado 21 de abril. Volodímir Zelenski é o novo presidente dun país con importantes problemas económicos, cun alto grao de corrupción no sector público e cunha guerra nas rexións do Leste do Estado (o Donbás).

Zelenski era un actor moi coñecido por interpretar a un humilde profesor de Historia que chega ser o presidente. A súa organización política leva, precisamente, o nome da serie que protagonizou: “O Servidor do Pobo”. O núcleo fundamental do seu partido está conformado polos seus amigos da infancia, cós que fundou a produtora Kvartal 95. Cualíficase próximo ao modelo do presidente francés Emmanuel Macron, aínda que tamén fixo alusións durante a súa campaña a Jair Bolsonaro, presidente de Brasil⁽¹⁾.

A falta de experiencia política deulle credibilidade ao presentarse coma un candidato independente da oligarquía. Apostou polas redes sociais para chegar á ciudadanía, e por agora é o canal que emprega para responder aos desafíos que xa están xurdindo. O seu discurso facía fincapé en que el era o único aspirante que non tiña vínculos coa clase política e empresarial que exerceu o control do país dende a súa independencia. Aínda que neste punto foi bastante cuestionado debido a relación, soamente profesional segundo o propio Zelenski, que sostén co oligarca Igor Kholomoiski, dono do canal 1+1 dende o que se emitía a súa serie. Kholomoiski reside actualmente en Israel xa que está perseguido pola xustiza ucraína debido ao desfalco bancario de máis de 5 mil millóns de dólares.

Zelenski pode caracterizarse, ata agora, pola súa ambigüidade na dualidade entre o Leste e Oeste. A presidencia de Ucraína é a institución encargada de desenvolver a política exterior e tamén ostenta o poder de designar altos cargos estratéxicos no Estado: “o de fiscal xeral, o presidente do Consello de Seguridade, o xefe do Servizo Secreto de Ucraína (SBU), o do ministro de Exteriores e o do presidente do Banco Central (...) unhas decisións que son agardadas coma ‘auga de maio’ polos diplomáticos occidentais e observadores, ansiosos de saber por onde irán os tiros do novo período que se inicia”⁽²⁾

Aínda non se formalizou a toma de poder e o traballo do novo presidente xa comezou: un dos principais problemas aos que se enfrenta é o de consolidar un poder parlamentario que lle permita levar a cabo reformas. A Rada Suprema (Parlamento ucraíno) está dominada polo partido do anterior presidente, Petro Poroshenko, e segue aprobando polémicas leis que continúan xerando divisións sociais. A nova lei sobre a lingua, “converte ó ucraíno no único idioma oficial do país, facendo que se converta no idioma obligatorio para todos os traballadores do sector público (...) a nova lei parece non so promover o ucraíno, senón tamén situar deliberadamente ao ruso nun estatus máis baixo”

(3).

Zelesnki criticou abertamente a aprobación desta lei. O presidente electo é orixinario da rexión do Dnipro, e *fala mellor o ruso có ucraíno*⁽⁴⁾, e en numerosas ocasións defendeu a necesidade de protexer tamén aos cidadáns que empregan o ruso coma lingua habitual.

As eleccións parlamentarias de Ucraína serán o próximo outono e parece que o presidente electo ten a intención de adiantalas, obviamente se llo permiten. Zelenski manifestou que Comisión Electoral de Ucraína está retrasando “*a propósito a declaración oficial dos resultados do comicios para postergar a súa toma de poder a unha data posterior ao 27 de maio, o cal o inhabilitaría para disolver o Parlamento*”⁽⁵⁾. Segundo a Constitución de Ucraína, o presidente do goberno pode disolver o Parlamento, pero só seis meses antes de que se celebren os comicios. A súa antiga rival política, Yulia Timoshenko, parece apoiar a Zelenski e declarou que o novo Parlamento debe permitir a formación dun novo goberno. O abafante apoio de Zelenski demostra, segundo Timoshenko que “*o 75% da xente votou polo cambio para non soportar a este Goberno medio ano máis*”⁽⁶⁾.

A mellora da situación económica e o establecemento de medidas para combater a corrupción non son as únicas tarefas que ten pendentes Zelenski. A consecución dunha identidade nacional na que se sintan integrados tódolos cidadáns debe ser outra meta para o novo presidente ucraíno. Precisamente, sobre o tema da corrupción, o presidente electo manifestou que “*quere limitar os aforamentos, endurecer no código penal os delitos de subornos e establecer un sistema, non vixente hoxe en día, que permita destituír ao xefe do Estado, que será el mesmo cando tome posesión*”⁽⁷⁾. Esta medida é bastante perigosa, xa que Poroshenko e outros persoeiros con poder nos medios de comunicación e no sector económico, poderán empregala se Zelenski avanza moito na loita contra a corrupción que poderá afectar a moitos dos oligarcas, polo que é previsible que termine establecendo alianzas coa clase política que prometeu combater.

Como acostuma acontecer cando un candidato novo acada a presidencia as felicitacións non tardaron en chegar desde Bruxelas e Washington. Dentro da consonancia que caracteriza as organizacións atlantistas, tanto Jean-Claude Juncker, presidente da Comisión Europea, coma Donald Tusk, presidente do Consello de Europa, e tamén o presidente estadounidense Donald Trump amosaron o seu apoio ó novo presidente na tarefa de volver a acadar a integridade territorial da Ucraína.

Dende a Unión Europea, manifestase o desexo de proseguir co Acordo de Asociación que causou, entre outro motivos, o enfrentamento coa Federación Rusa. A presidencia de Zelenski mantense na ambigüidade, e a pesar de que secundou as protestas da “Revolución da Dignidade” de 2014, e de que apoiou ao exército ucraíno co seu propio diñeiro, o presidente electo afirmou que a incorporación de Ucraína a OTAN e a UE debe facerse mediante referendo, e afirma que “*Ucraína non vai estar petando eternamente a porta de Bruxelas*”.

Os parabéns do presidente ruso Vladimir Putin, parece que non se vai realizar, xa que durante a primeira semana de Zelenski coma presidente electo, Putin “*firmou un decreto que simplifica o procedemento para obter un pasaporte ruso para os residente do Leste da Ucraína, o que provocou a resposta enérxica e negativa de Kiev*”⁽⁸⁾. O propio Putin afirmou que: “*non temos ningún desexo de crear problemas para o novo presidente ucraíno, pero non podemos soportar unha situación na que as persoas que viven nos territorios das repúblicas de Donetsk e Lugansk carecen de todo tipo de dereitos civís*”.

Pouco días despois do anuncio desta medida cualificada dende Ucraína coma “un golpe ao proceso de paz”⁽⁹⁾, Putin explicou en Beijing, que estaban pensando na posibilidade de dar a cidadanía a todos os ucraíños⁽¹⁰⁾.

Zelenski respondeu a través da conta de Facebook⁽¹¹⁾ da súa equipa, que era Ucraína a que lle daría a “*cidadanía aos representantes de todas as nacións que sufren debido aos réximes autoritarios e corruptos, sendo os rusos os que más sufren*”. O presidente electo manifestou tamén as súas intencións de manter un diálogo con Rusia, aínda que o Kremlin debe absterse de empregar as ameazas e a presión económica⁽¹²⁾ xa que, na súa opinión, “*este non é o mellor camiño para deter o lume e desbloquear o proceso de Minsk*”⁽¹³⁾ que se iniciou en 2015.

O novo presidente ten esperanzas en atopar unha solución diplomática, pero no formato de Normandía, onde Francia e Alemaña serán os mediadores entre Rusia e Ucraína. Ángela Merkel, a chanceler alemá, afirmou que Berlín “*seguirá no futuro de forma decidida do lado de Ucraína*” na loita polo “*seu dereito á soberanía e a integridade territorial*” segundo un comunicado da Chancelería alemá.⁽¹⁴⁾

Dende a conta de Telegram do seu equipo, Zelenski manifestou: “*Espero que na próxima reunión no formato de Normandía, Rusia demostre que está preparada para a redución da escalada. A confirmación concreta desta disposición debe ser o intercambio mutuo dos nosos cidadáns (...). Pola nosa parte, estamos listos para discutir as novas condicións para a coexistencia de Ucraína e Rusia (...) A verdadeira normalización levarase a cabo só despois dunha completa desocupación tanto do Donbás coma de Crimea. ¡Ucraína non se rende! En todos os sentidos*”⁽¹⁵⁾.

Volodímir Zelenski é consciente da necesidade de buscar o equilibrio entre Rusia e a Unión Europea e mantén a súa intención de establecer un diálogo que permita levar a paz a rexión do Donbás. As conversacións son inevitables entre Ucraína e Rusia porque “*hai unha guerra real entre os países*”. Tamén dixo que non pode haber ningún compromiso sobre a soberanía e a independencia de Ucraína. “*Non vedemos á nosa xente e non vedemos os nosos territorios*”⁽¹⁶⁾. Durante o período de campaña tamén declarou que non consideraba preciso conceder un estatus especial a Donetsk e Lugansk⁽¹⁷⁾.

Dende Rusia, Putin afirmou que non descartaba a posibilidade de reunirse e manter conversas co seu homólogo en Ucraína, onde deberán discutir qué “*formas para poñer fin ao conflito no Sur e Leste de Ucraína*”, dixo Putin, agregando que non había alternativa aos Acordos de Minsk a este respecto.⁽¹⁸⁾

Segundo informa a axencia TASS, Putin puxo especial atención ás declaracions de Zelenski sobre a reticencia a firmar un decreto que outorgaría a amnistía aos participantes do conflito do Donbás, e resaltou que “*Zelenski non tiña especial intención de establecer un estatus especial aos territorios, como se estipula nos Acordos de Minsk. ¿Como será posible resolver o problema das Repúblicas Populares de Donetsk e Lugansk sen implementar os Acordos de Minsk? Gustaríame facerelle esta pregunta e discutir estos asuntos con el*”, dixo Putin.⁽¹⁹⁾

A pesar de que ambos presidentes afirman abertamente a intención de volver as conversas, difiren no formato. Putin é partidario de facelo dentro do seu “estraneiro próximo”, neste caso en Belarús, continuando as disposicións do Protocolo de Minsk. Ata o de agora parece que Zelenski aposta por unha mediación de Francia e Alemaña, aínda que non hai que confundir esta preferencia coa liña europeísta que seguía Poroshenko.

Pero as “boas intencións” de ámbolos dous presidentes poden non ser suficientes para conseguir o cese das hostilidades, e parece complexo que Rusia acepte a volta de Crimea a Ucraína. Para Zelenski, ata estes momentos, non hai discusión posible sobre a reintegración da península en territorio ucraíno. A solución diplomática, de acadarse, será moi complexa e dilatarase no tempo.

Rusia volveu demostrar a asertividade que ven caracterizando a política exterior de Putin. O presidente ruso demostrou co seu ofrecemento de pasaportes que non está disposto a que Ucraína, goberne quen governe, saia da súa zona de influencia. Putin é contundente, e dende o Kremlin móstranse cautos ante a nova etapa con Zelenski á fronte dun país xeoestratégico, que é chave para que poida continuar na súa aspiración de gran potencia

Aínda é cedo para sacar conclusións sobre a traxectoria que poderá levar a cabo Zelenski, pero a súa importante vitoria mostra que Ucraína tomou un rumbo diferente e autónomo dentro do espazo post soviético. Polo momento, Zelenski parece estar buscando o pragmatismo e está disposto a establecer a súas propias condicións, tanto na política interna coma na exterior, dende unha posición de forza secundada por máis do 70% do electorado. Pero haberá que ter en conta se os comicios parlamentarios avalan a tendencia e consegue unha maioría dentro do país, onde aínda sobreviven os oligarcas, cos que tamén terá que buscar un balance equilibrado.

(1) Sahuquillo, María, R: "Volodímir Zelenski, presidente de Ucrania en la pantalla y en la vida real" en: *El País*, 23 de abril de 2019, disponible en: https://elpais.com/internacional/2019/04/22/actualidad/1555957336_556958.html

(2) Marginedas, Marc: "Ucrania inicia la 'era Zelenski' con innumerables incógnitas" en: *El Periódico de Aragón*, 23 de abril de 2019, disponible en: https://www.elperiodicodearagon.com/noticias/internacional/ucrania-inicia-era-zelenski-innumerables-incognitas_1357421.html

(3) Ditz, Jason: "Ukraine Passes Language Law Opposed by President-Elect" en: *Antiwar.com*, 25 de abril de 2019, disponible en: <https://news.antiwar.com/2019/04/25/ukraine-passes-language-law-opposed-by-president-elect/>

(4) Sahuquillo, María, R: *op.cit.*

(5) EFE: "Zelenski acusa a la CEC de no permitirle disolver el Parlamento de Ucrania", en: *eldiario.es*, 25 de abril de 2019, disponible en: https://www.eldiario.es/politica/Zelenski-CEC-permitirle-Parlamento-Ucrania_0_892411745.html

(6) Eco Diario: "Timoshenko exige un cambio inmediato del Gobierno de Ucrania tras las presidenciales" en: *ecodiario.es*, 22 de abril de 2019, disponible en: <https://ecodiario.economista.es/politica-ed/noticias/9834395/04/19/timoshenko-exige-un-cambio-inmediato-del-gobierno-de-ucrania-tras-las-presidenciales.html>

(7) Mañueco, Rafael M.: "Las diez controvertidas propuestas de Zelenski para arreglar Ucrania" en: *ABC.es*, 22 de abril de 2019, disponible en: https://www.abc.es/internacional/abci-diez-controvertidas-propuestas-zelenski-para-arreglar-ucrania-201904221229_noticia.html

(8) AustiaAlan: "Vuelven las tensiones entre Moscú y Kiev por la entrega de pasaportes rusos en Donbás" en *France24.com*, 25 de abril de 2019, disponible en: <https://www.france24.com/es/20190425-tension-rusia-ucrania-pasaportes-donbas>

(9) EFE: "Putin está dispuesto a dialogar con Ucrania si cumple los acuerdos de Minsk" en: *EFE.com*, 25 de abril de 2019, disponible en: <https://www.efe.com/efe/espana/mundo/putin-esta-dispuesto-a-dialogar-con-ucrania-si-cumple-los-acuerdos-de-minsk/10001-3960801>

(10) RFE/RL: "Putin Says He May Expand Russian Citizenship Decree To Include All Ukrainians" en: *Radio Free Europe*, 27 de abril de 2019, disponible en: <https://www.rferl.org/a/putin-says-he-may-expand-controversial-russian-citizenship-decree-to-include-all-ukrainians/29907196.html>

(11)

https://www.facebook.com/ze2019official/posts/477191656372408?_xts__%5B0%5D=68.AR BK0nsvlkz3pvvqMC68tg-yiXb7CexV9LFVzHxMQWdee0tTwxHe-pjT3GlvaE9BM38hPoKz5VvC3O8djRwNKGeidJpadlcHRlcT1KvcyspPv0IIEGT9s7Kkg9uKE_YHzEuuAgmidSuyBWNCp2KHydqswnP5wqj-PdWAJ7m4bJakG9p1af7IL451I-LVSq1aYmswvMWpHcmFpfyiAQNclgEOBXtme2Knq2kKXuo0L-

DV1FWFk_1XJrvhgPmKIOzQIlvCU15m1IVAs3ypcfTdVa_En8IWxLGLta3T9rjp_sKCZlpzteg&__tn__=K-R

(12)"Zelenski ofrece a los rusos la nacionalidad ucraniana ante la falta de libertades del país" en: *Republica.com*, 28 de abril de 2019, disponible en: <https://www.republica.com/2019/04/28/zelenski-ofrece-a-los-rusos-la-nacionalidad-ucraniana-ante-la-falta-de-libertades-del-pais/>

(13) UNIAN: ““No one should speak with Ukraine in language of threats”: Zelensky confirms readiness for Normandy Four Talks” en: *Unian.com*, 28 de abril de 2019, disponible en: <https://www.unian.info/politics/10533369-no-one-should-speak-with-ukraine-in-language-of-threats-zelensky-confirms-readiness-for-normandy-four-talks.html>

(14) “Merkel promete a Zelenski seguir al lado de Ucrania en su conflicto con Rusia” en: *Lavanguardia.com*, 23 de abril de 2019, disponible en: <https://www.lavanguardia.com/politica/20190423/461830351894/merkel-promete-a-zelenski-seguir-al-lado-de-ucrania-en-su-conflicto-con-rusia.html>

(15) UNIAN: *op.cit.*

(16) The Moscow Times: “Ukraine President-Elect Zelenskiy’s Positions on Russia, Explained” en: *themoscowtimes.com*, 22 de abril de 2019, disponible en: <https://www.themoscowtimes.com/2019/04/22/ukraine-president-elect-zelenskiys-positions-on-russia-explained-a65341>

(17) EFE: “Zelenski se declara contrario a conceder un estatus especial a Donbás” en: *lavanguardia.com*, 18 de marzo de 2019, disponible en: <https://www.lavanguardia.com/politica/20190418/461720986817/zelenski-se-declara-contrario-a-conceder-un-estatus-especial-a-donbas.html>

(18) TASS: “Zelensky is ready to discuss new conditions for Ukraine and Russia’s coexistence” en: *tass.com*, 28 de abril de 2019, disponible en: <http://tass.com/world/1056202>

(19) *Ibíd.*

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Europa

ETIQUETAS

Rusia Ucráina

IDIOMA

Galego

INVESTIGACION

Relacións Internacionais

Date Created

Abril 30, 2019

Meta Fields

Autoria : 4114

Datapublicacion : 2019-04-30 00:00:00